

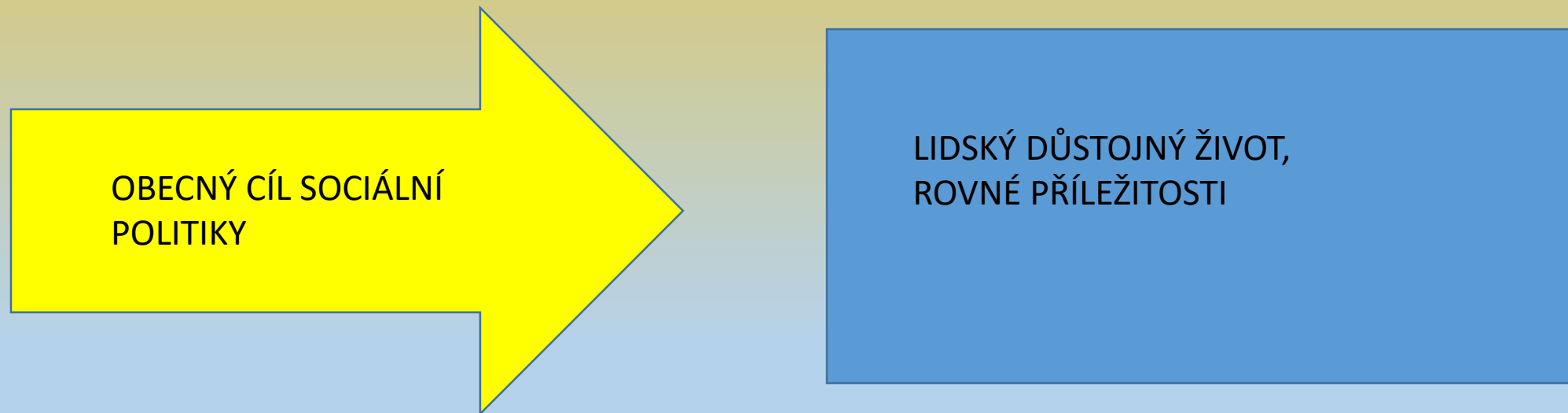
SOCIÁLNÍ POLITIKA

Sociální politika – základní pojmy

- U nás se začíná používat na přelomu 19. a 20. století
- Věda (odhalování zákonitostí v procesech tvorby a realizace aktivit majících dopad na vztah jednotlivců a podmínek jejich života) vs. Praktická činnost (definována výčtem jejích složek)
- Sociální politika se orientuje na stabilitu nebo změny životních podmínek, které ovlivňují postavení jednotlivců a společenských skupin a systém nerovností v rámci společnosti
- Opatření sociálních podmínek mohou být **aktivní** (předcházení sociálním problémům) a **pasivní** (zmírňování sociálních problémů)

Sociální politika – obecný cíl

- Obecným cílem je vytvoření lidsky důstojných podmínek života a zajištění rovných příležitostí všem.

Místo sociální politiky

- Sociální politika není izolovaný fenomén => závisí na rozvoji, kultivaci a aktivizaci lidského činitele
- => může tak působit na rozvoj hodnotových žebříčků lidí, utvářet názory, postoje, chování populace => KULTIVACE SOCIÁLNÍHO KAPITÁLU
- SOCIÁLNÍ POLITIKA se tak ocitá v průsečíku:
 - Individuálního a sociálního rozvoje (ovlivněné subjektivním pojetím spravedlnosti a efektivnosti)
 - Ekonomického a kulturního rozvoje (je humánní chudobě a vyloučení čelit)
 - Minulého a budoucího (rozhodnutí z minulosti vytvářejí potenciál budoucího rozvoje cestou přítomných aktivit a opatření)

Role státu v sociální politice

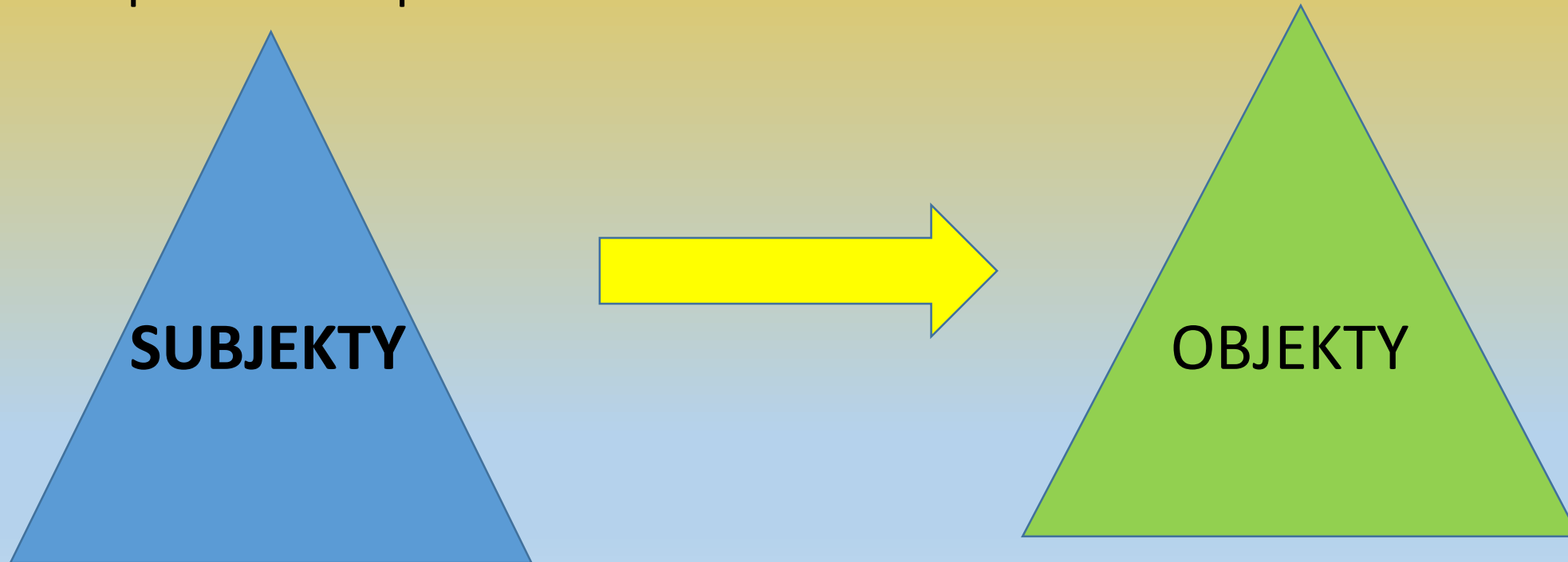
- Podle volebních programů nelze přesně vymezit, co má stát v SP dělat
- Stát přesouvá některé aktivity na nestátní subjekty
- Nestátní subjekty mohou některé aktivity plnit účinněji, osobně a pohotověji
- Stát může reagovat opožděně
- Cílem fungování státu v SP je především vytvářet podmínky pro stabilitu, regulovat sociální klima, tlumit sociální napětí a rozvíjet sociální činnosti

Sociální správa x sociální politika

- SP volí mezi konfliktními politickými cíli a zabývá se tím, jak jsou záměry formulovány, prosazovány a realizovány v sociálních službách
- Sociální správa se zabývá způsoby, jak jsou lidé organizováni a jak je jejich činnost strukturována a prováděna, aby byly poskytnuty potřebné sociální služby

Subjekty a objekty SP

- Sociální politiku realizují různé SUBJEKTY, které za ni nesou odpovědnost před OBJEKTY.

Subjekty SP

- Subjekty SP vytvářejí a realizují
- STÁT A JEHO ORGÁNY
 - Parlament- vytváří a schvaluje legislativní opatření
 - Kraj nebo obec – oba mají svoji sociální politiku, obec je nejvhodnějším místem poskytování individuálně adresných služeb
- NADNÁRODNÍ INSTITUTE A SUBJEKTY
 - Se světovou působností – Rada Evropy, Mezinárodní organizace práce
 - Státního i nestátního charakteru – mezinárodní organizace ze svazku OSN (organizace mají svůj rozpočet, dostávají dotace od států)
 - Působící v celé oblasti sociální politiky (Mezinárodní červený kříž, Lékaři bez hranic,...)
- ZAMĚSTNAVATELÉ
 - Každý větší podnik má svoji sociální politiku – zaměstnanecké benefity
 - Musí zajistit bezpečnost zdraví při práci, pracovní dobu, smluvní vztah k zaměstnancům,...
 - Nenárokové benefity (sociální politika podniku – např. firemní školky)
- ZAMĚSTANVATELSKÉ, ZAMĚSTNANECKÉ ODBOROVÉ SVAZY
 - Jejich působení je dané zákonem
 - Členové mají nárok na pět dnů volna
 - Funkcionář nesmí být vyhozen v době funkčního období

Subjekty SP

- MÍSTNÍ KOMUNITY, OBCE, OBČANSKÉ INICIATIVY
 - ŽIVOT 90
- CÍRKVE
- OBČANÉ, RODINY, DOMÁCNOSTI
- SPECIALIZOVANÉ INSTITUCE POSKYTUJÍCÍ SLUŽBY

Objekty SP

- Jako objekt sociální politiky jsou označováni sociální skupiny a jednotlivci, ke kterým sociální opatření směřují (jednotlivci, skupiny, rodiny)
- JEDINEC
 - Objektem podle potřeby a povahy opatření
 - Pro svou účast (formálně členem např. v pojištění, připojištění,..)
 - Pro svou potřebu (je chudý, nemajetný, nemocný,...)
- RODINA
 - Může sociální politiku ovlivňovat x nemůže ji formovat a uskutečňovat
 - Např. v Norsku je sama objektem péče – dávky jsou poskytovány rodině, nikoliv jednotlivci
- SKUPINY

Objekty SP

- Určení objektu sociální politiky do značné míry vytváří a profiluje celý systém sociálněpolitických opatření
- Objektem SP jsou chudí – vychází z liberálních principů, SP pouze pro ty, kteří nemohou uspět na trhu práce, vytvářet podmínky, které brání vyloučení ze společnosti a motivují k návratu na trh práce
- Objektem SP jsou pracující – zaměřená na zaměstnance – systém sociálního pojištění
- Objektem SP jsou občané – zajistit každému určitou úroveň ekonomického blahobytu, komplexní systém SP založený na občanské solidaritě

Funkce SP

- Ochranná funkce
- Rozdělovací a přerozdělovací funkce
- Homogenizační funkce
- Stimulační funkce
- Preventivní funkce

Ochranná funkce

- Základní funkce
- Řešení již vzniklých sociálních událostí (nezaměstnanost, rodinné problémy, stáří, nemoc,..)
- Vychází z humanitních potřeb společnosti a z potřeby ochrany člověka jako pracovní síly

Rozdělovací a přerozdělovací funkce

- Jedna z nejsložitějších a nejvýznamnějších funkcí
- Zaměřuje se na redistribuci příjmů, které byly nedokonale rozděleny trhem. Přerozdělování je dáno sociálními, ekonomickými a politickými aspekty, protože ve společnosti je třeba:
 - Zajistit důstojné životní podmínky všem občanům (i těm ekonomicky neaktivním)
 - Rozdělování životních šancí např. investicemi do vzdělávání, rovným přístupem ke zdravotní péči
 - Zabezpečit chod společenského systému spotřebou veřejných statků
 - Odstraňovat nedokonalosti konkurence (monopolní postavení trhu)

Rozdělovací a přerozdělovací funkce

- V přerozdělování se uplatňuje přístup:
- Normativní (podle prospěšnosti, využitelnosti či rovnosti)
- Pozitivní (podle opodstatněnosti)
- Přerozdělovací funkce se naplňuje prostřednictvím daní a transferů. Poskytují se např. podporou příjmů a důchodů, formou užívání bezplatných, dotovaných služeb,...

Homogenizační funkce

- Cílem je dosažení stejnorodosti v uspokojování základních životních potřeb
- Proces kdy společnost dospívá k poskytování stejných šancí vzdělávat se, pracovat, pečovat o své zdraví.
- Příklad: poskytování sociální pomoci nízkopříjmovým skupinám obyvatelstva

Stimulační funkce

- Cílem je podporovat, podněcovat a vyvolávat žádoucí sociální jednání u jednotlivců i skupin
- Tak aby sociální pomoc (ochranná a homogenizační fce) nepůsobila demotivačně
- Např. politika zaměstnanosti má aktivní formu(* nových míst), tak i pasivní formu, která garantuje životní úroveň jedince po dobu nezbytně nutnou

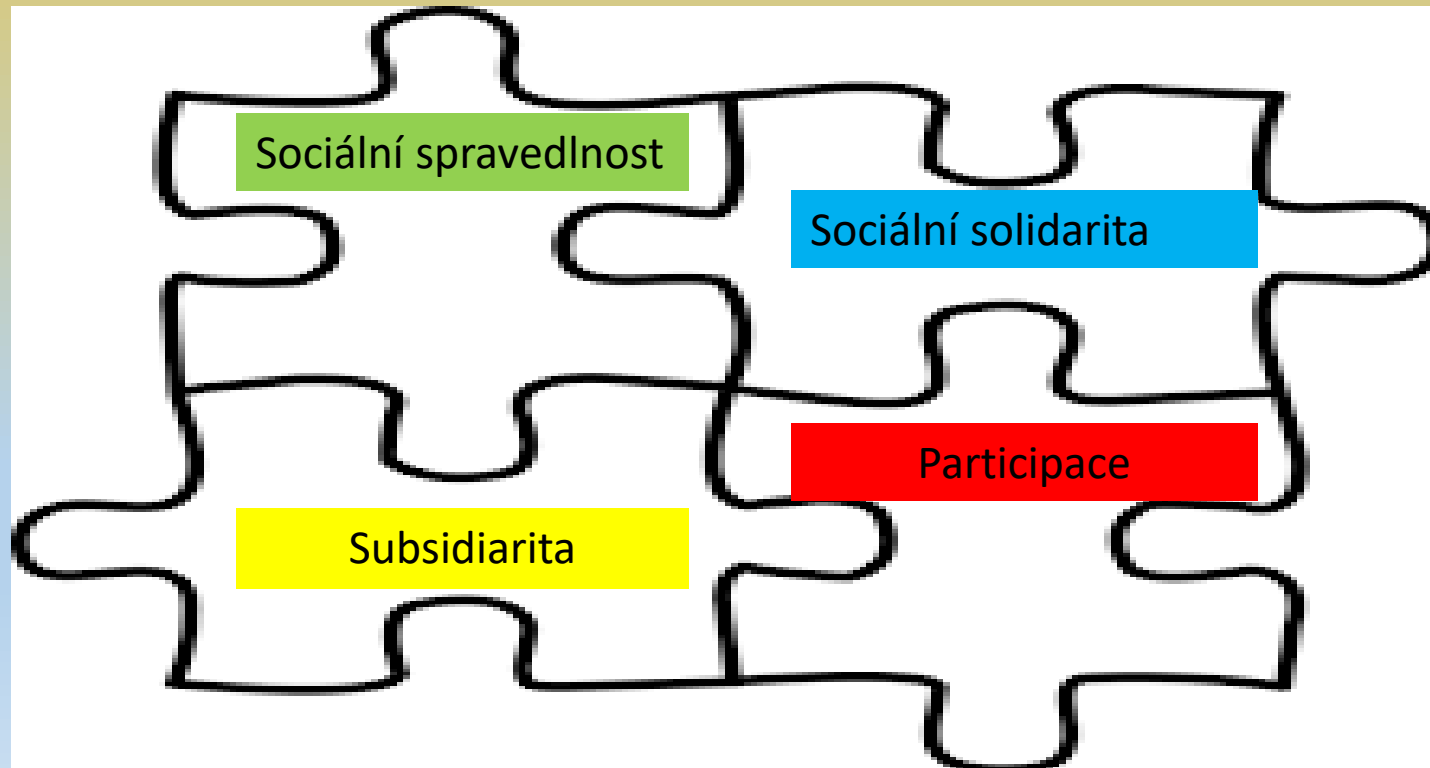
Preventivní funkce

- Cílem je odstranit příčiny nepříznivých sociálních situací, které brání integraci subjektu do společnosti. Plní ji všechny obory sociální politiky.

Principy sociální politiky

- Základní zásady a pravidla činnosti, které jsou pro SP určující (Krebs)
- Klíčové principy sociální politiky jsou

Princip sociální spravedlnosti

- Odlišení od výkladu spravedlnosti v právu
- Zde se jedná o pravidla, podle kterých jsou ve společnosti rozdělovány příjmy a bohatství mezi jednotlivé objekty
- J. Macek hovoří o 3 zásadách sociální spravedlnosti, které se v praxi běžně vyskytují
 - Každému stejně
 - Každému podle jeho potřeb
 - Každému podle jeho zásluh

Princip sociální solidarity (vzájemné podpory a soudržnosti)

- Je klíčem sociální politiky (* spolupráce mezi různými aktéry)
- Realizace především za pomoci redistribučních opatření a v podobě transferové politiky státu
- Může být:
- Organizace solidarity
 - organizována různými společnostmi (např. světové organizace), solidarita v rámci určitých skupin (např. dárcovské DMS)
- Mezigenerační solidarita
 - Ekonomicky aktivní a ostatní ekonomicky neaktivní
 - Solidarita zdravých s nemocnými
 - Solidarita zaměstnaných a nezaměstnaných

Princip sociální solidarity (vzájemné podpory a soudržnosti)

- Trendy v rozvoji solidarity:
 - Od pečovatelské solidarity k solidaritě aktivizující a integrační (tvorba nových pracovních míst, rozvoj vzdělanosti,..)
 - Přehodnotit redistribuce v oblasti mezigenerační solidarity (reforma penzijního systému)
 - Omezit nadměrnou pečovatelskou solidaritu – otázky zdali nést břemeno za neuspořádaný rodinný život, poškozování vlastního zdraví, závislosti na dávkách, ... , anebo adekvátně posilovat zodpovědnost za své chování
- *„Není smyslem zbavit lidi dávek, ale zabezpečit,, aby byly poskytovány jen nejpotřebnějším.“*

Princip subsidiarity

- = poskytování pomoci – spojuje osobní odpovědnost se solidaritou. Předpokládá určitou výchovu obyvatelstva k převzetí odpovědnosti a prostor pro samostatné jednání.

Participace

- Princip požaduje, aby občan mohl mít možnost účastnit se procesu realizace sociálněpolitických opatření
- Pokud má možnost participovat na tvorbě a realizaci sociální politiky vede ho to k většímu ztotožnění se systémem => zvyšuje se účinnost sociálních opatření

Soustava sociálního zabezpečení – podrobněji viz.

Dokument PDF

- Sociální pojištění **/řeší situace na které se lze dopředu připravit/ -**
- Pojistné na důchodové pojištění
 - Pojistné na nemocenské pojištění
 - Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti
 - POJISTNÉ JE PŘÍJEMEM STÁTU.
- Státní sociální podpora
 - **Orientovaná na finanční podporu jednotlivců a zejména rodinám ve specifických situacích**
 - Dávky pěstounské péče už nespádají pod SSP
 - Stanovena na univerzálním přístupu (každý má ve specifické situaci nárok na podporu) a na principu potřeby (musí splňovat kritéria)
- Sociální pomoc
 - Poskytováno ve stavu nouze k uspokojování potřeb v nezbytném a přiměřeném rozsahu
- (aktuální informace najdete na [www.mpsv.cz](http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/) (<http://portal.mpsv.cz/soc/ssp/>)) - znát dávky, k čemu jednotlivé soustavy slouží).
- POMOC – musí být splněny ekonomické podmínky a přiznáno oprávněným orgánem
- PODPORA – splnění podmínek nároku, nemusí zde být příjmové nebo majetkové podmínky